

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1914.

Andra kammaren.

Nr 94.

Tisdagen den 22 september.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 16 innevarande september.

§ 2.

Föredrogos vart för sig statsutskottets utlåtanden och memorial: nr 109, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till resekostnader för medellösa arbetssökande;

nr 110, med förslag angående avlöningen till de vid innevarande riksdag hos kamrarna och de ständiga utskotten samt i riksdagens kansli anställda tjänstemän och vaktbetjänte; och

nr 108, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för understödjande av arbetslösa.

Kammaren biföll vad utskottet i nämnda utlåtanden och memorial hemställt.

§ 3.

Härefter förelåg till avgörande bevillningsutskottets betänkande, nr 35, angående beräkning av bevillningarna för år 1915.

Efter föredragning av *punkten 1:o*), angående inkomst- och förmögenhetsskatten, begärdes ordet av

*Ang. inkomst-
och förmögen-
hetsskatten.*

Herr Palmstierna, som anförde: Herr talman! Må det tillåtas mig att, när vi nu gå att börja vårt slutarbete i fråga om statsregleringens uppgörande, få säga några ord, dels i fråga om uppgörandet av statsregleringen i *allmänhet* och dels i fråga om hur statsregleringen uppgöres *detta* år. Först då några ord om vårt sätt i *allmänhet* att uppgöra statsbudgeten.

Nu är det ju så, att var och en, som över huvud taget tänkt över dessa förhållanden, måste säga sig, att hela vårt tillvägagångssätt i fråga om statsregleringen är synnerligen otillfreds-

Ang. inkomst-
och förmögen-
hetsskatten.

(Forts.)

ställande, och i den mån som arbetet härmed till följd av mängden av nya och hopade uppgifter ökas i vikt och betydelse, komma de tekniska bristerna vid uppgörandet av statsbudgeten att falla i ögonen, och kräva rättelse. Därför synes det mig, att riksdagen nödvändigtvis bör uppmärksamma denna sak, och av denna anledning tillåter jag mig att säga några ord härom.

Nu är det ju så, att grundvalen för vårt arbete här i riksdagen beträffande uppgörandet av budgeten för ett år är Kungl. Maj:ts proposition om statsverkets tillstånd och behov jämte statskontorets finansbetänkande, som ingår däri. Detta lägges nu på riksdagens bord och utgör jämte en hel del propositioner i övrigt föremål för det arbete, som bedrivs i riksdagen. Så komma vi fram till riksdagens slut, och då skall statsregleringen uppgöras och fastställas, men då inträder det egendomliga förhållandet, att trots det att själva grundvalen är Kungl. Maj:ts proposition, äro vi i verkligheten icke alls i kontakt med Kungl. Maj:t, när statsregleringen slutligen fastställs. Givetvis måste detta och icke minst i kristider medföra betydande olägenheter. Jag kan icke underlåta att säga, att enligt mitt förmenande vore det synnerligen önskvärt, om ett intimare samarbete på denna punkt vid det slutliga fastställandet av vad Kungl. Maj:t har lagt grunden till kunde ske. Det får väl anses sannolikt, att en regering vid sin finansförvaltning, vid sitt hushållande med statens medel och vid anordnandet av sitt arbete i övrigt följer ett visst program för någon tid framåt. Den uppgör förslagsvis vilka arbeten, som böra bedrivas, vilka åtgärder som skola vidtagas, och likaledes tänker man sig med vilka medel behoven skola täckas. Likaväl som man inom kommunerna gärna vill se en viss finansplan för någon kort överskådlig tid, på samma sätt bör man också inom statsförvaltningen tillvägagå så att full planmässighet förekommer. Men en regering, en finansminister, som går tillväga på sätt jag nu angivit kan på grund av den bristande kontakten, det bristande samarbetet med riksdagen komma i den situation, — även om det är en aldrig så parlamentarisk regering och även om den aldrig så stödjer sig på en verklig majoritet inom denna kammare och även i de gemensamma voteringarna —, att dess planer fullständigt korsas, oaktat majoriteten säkerligen skulle ha velat vara med om ett samarbete, som kunnat lända landet till gagn. Goda planer och företänksam omsorg kunna på detta sätt fullständigt korsas endast därför, att vi icke betryggat ett tekniskt ordnat samarbete mellan Kungl. Maj:t och riksdagen vid statsregleringens slutliga uppgörande.

Vidare är det ju så, att finansministern, när han framlägger sin proposition och motiverar densamma, har åtskilliga beräkningsgrunder och synpunkter, vilka måhända icke framkomma i propositionen om statsverkets tillstånd och behov. Med hänsyn härtill och även av andra anledningar kan ju behov av *muntliga* underhandlingar och mera rådgörande förhandlingar i ordnad form

med regeringens representanter under arbetets gång visa sig nödvändiga vare sig i statsutskottet eller bevillningsutskottet. Varje sådan kontakt saknas emellertid för närvarande; det finns i varje fall ingenting, som är *ordnat* i det avseendet, och icke heller har någon som helst praxis härutinnan utbildat sig. Man vet över huvud taget ingenting mer om Kungl. Maj:ts avsikter, än vad man har svart på vitt på i papperen. Åtskilligt, som icke sättes på papperet, men som i en muntlig förhandling skulle kunna framkomma, svävar man i fullständig ovisshet om. Detta är en synpunkt, som jag icke vill underlåta att framhålla.

Men det är även en annan synpunkt, som är av intresse. Icke minst i dessa tider, då det är fråga om att lätta på budgeten, kommer den tanken upp att överföra vissa utgiftsposter till lånerörelsen och i övrigt på möjligheterna att kunna finansiera med upplåning i det ena eller andra avseendet. Trots det att riksgäldskontoret är ett riksdagens eget organ, så förekommer i själva verket knappast något samarbete mellan riksdagens utskott och riksgäldskontoret. Det finnes ingenting, som utvisar, att man över huvud taget önskar en dylik samverkan. Icke minst i fråga om hur man har tillgodogjort sig kassafondens tillgångar och i vad mån Kungl. Maj:t har disponerat dessa, i vilket avseende man så väl behövde höra statskontoret som riksgäldskontoret, saknas varje kontakt.

Det egendomligaste i hela detta förfarande är dock det bristande samarbetet mellan statsutskottet och bevillningsutskottet. Vad är det nu kamrarna ha att göra i dag? Jo, det besynnerliga är — jag må väl använda det uttrycket — att i dag skola vi besluta om *bevillningarna*, d. v. s. de *egentliga inkomsterna*, *skatterna* plus *postmedlen*, som äro upptagna tillsammans med bevillningarna; detta utgör dock blott *en del av inkomstsidan*. En *annan* del av inkomstsidan kommer statsutskottet med på lördag, samtidigt som hela *utgiftssidan* framlägges. Här ha vi således en del av inkomsterna, medan en annan del av desamma tillika med utgifterna komma längre fram. När nu kamrarna i detta ögonblick skola gå att besluta om vad här föreligger, så *veta kamrarna faktiskt ingenting annat, än vad utskottet tänkt sig i fråga om en viss del av inkomstsidan*, nämligen den del, som onekligen är den viktigaste, d. v. s. den, som rör behovet av *ökade skatter*. Men hela utgiftssidan, sammanställningen och planen därför, ha kamrarna i själva verket ingen kännedom om, och ändå skola vi nu *besluta* om denna sak. Vid ett sådant tillfälle som detta skulle man egentligen ta upp hela frågan om behovet av nya skatter, men man *kan* icke göra detta på ett fullt vederhäftigt sätt. När man icke har hela budgetsplanen lagd framför sig måste var och en säga sig, att det är omöjligt grunda besluten på faktiskt kända förhållanden.

Nu har man visserligen i år, då man kände, hur omöjligt det hela var, för första gången haft en privat sammankomst

Ang. inkomst-
och förmögen-
hetsskatten.

(Forts.)

Ang. inkomst-
och förmögen-
hetskatten.
(Forts.)

— jag får väl kalla det så — mellan vissa representanter från bevillningsutskottet och statsutskottet. Vid nämnda sammanträde förekom ett allmänt resonemang, och man sporde om det vore möjligt att få budgeten att gå ihop och om nya skatter skulle behövas. Nu fann man härvid att för den händelse vissa poster av statsutskottet fördes in under lånemedlen i stället för under skattemedlen, skulle man kunna klara sig utan att behöva upptaga nya skatter, därest också bevillningsutskottet samtidigt gjorde viss ändring av bevillningarna. Över vad som förekom vid detta privata resonemang, som jag vill kalla det, fördes icke något protokoll och ingenting därom kommer på kamrarnas bord, men detta resonemang är dock i själva verket en väsentlig *grundval* till bevillningsutskottets här framlagda ståndpunkt; men om denna grundval sväva kamrarna i fullständig ovisshet, och därom står ingenting alls skrivet.

Det är givet, att ett sådant tillvägagångssätt som detta icke kan vara till gagn för budgetens uppgörande. Här måste i varje fall ordnas ett verkligt samarbete mellan dessa båda utskott, för att budgeten skall få en helgjuten bild och kunna bli föreföremål för den allsidiga behandling i kamrarna, som denna ytterst viktiga angelägenhet kräver.

Men icke nog härmed, utan jag vill också säga, att riksdagen själv förfar synnerligen egendomligt mängen gång i fråga om budgeten. Själva statsregleringen har intagit en så pass underordnad plats i vårt arbete, att man stundom beslutat om påläggandet av nya skatter eller avlyftandet av vissa skatter, tullmedel och annat, utan att direkt förknippa detta med själva statsregleringen. Resultatet av ett sådant förfarande blir då också, att när man sedermera kommer till denna, får statsregleringen mängen gång karaktären av en formell angetägenhet, ett tummande på vissa poster med hänsyn till vad som redan i förväg är beslutat i fråga om skatter och utgifter, i syfte att det hela skall gå ihop på papperet. Jag tror, att man på det sättet kan komma sådana olägenheter åstad, att man antingen pålägger fullständigt obehövliga skatter, eller genom skattelindringar åstadkommer sådana slitningar och ryckningar i budgeten, att därmed svårighet uppstår för att ge budgeten erforderlig fasthet och stadga.

Jag vill föra i kammarens minne, att jag vid remissen av tobakspropositionen anförde, hurusom liberala partiet vid 1909 års riksdag väckte ett förslag om en extra inkomstskatt samt att man då ansåg en sådan vara fullständigt behövlig, i varje fall gjorde sig den uppfattningen gällande här i kammaren, men genom en ren manipulation — om man kan använda det uttrycket — i bevillningsutskottet, nämligen genom att man där gjorde en viss ändring av bevillningarna, så behövdes icke denna höjning. Om den nu *realiter* var behövlig eller inte, är icke gott att säga, men i varje fall gjorde man en sådan ändring av siffrorna, som hade till följd, att framställningen i fråga om den

extra inkomstskatten bortföll. Jag erinrade likaledes vid samma tillfälle om kaffetullen vid 1910 års riksdag. Då avlämnades en kunglig proposition i ämnet, men när sedan ärendet kom före här i kammaren, blev det av viss anledning återremitterat till utskottet, och slutet blev, att utan något som helst samarbete med Kungl. Maj:t — jag tar saken mera principiellt — kom denna kaffetull att alldeles försvinna, då denna inkomstpost visade sig vara obehörlig vid det slutliga uppgörandet av statsregleringen. Jag nämnde även om den skatteökning i fråga om fondstämpelavgiften, som riksdagen beslutat 1913. På grund av det arbete, som jag haft i trustkommittén, vet jag, att denna skatt haft högst betydande verkningar i avseende å handeln med fondpapper. Jag var för min del mycket reserverad mot den skatten inom bevillningsutskottet, och nu efteråt måste jag säga mig, att jag då hade rätt. Det riktiga hade varit att införa en differential skatt i fråga om fondstämpel å vad som är föremål för handel å fondbörsen och vad som är föremål för handel utanför densamma. Följden av den av riksdagen beslutade fondstämpelskatten blev, att en hel mängd omsättningar i småposter, utgörande det normerande för själva den stora marknaden, försvunno från börsen. Sedan vi emellertid väl hade pålagt denna skatt, visade det sig, då statsregleringen skulle fastställas, att densamma i själva verket varit alldeles obehörlig ur *statsfinansiell* synpunkt, men det var just ur sådan synpunkt, som denna nya skatt hade blivit motiverad.

Det är ju angenämnt i alla fall för svenska folket att veta, att på detta sätt tillgår statsregleringsarbetet inom riksdagen!

Jag måste verkligen säga, att en hushållning, som vill förfara på ett sunt och klokt sätt, kan givetvis icke låta ett arbete av denna egendomliga beskaffenhet fortfara alltför länge. Hela vårt arbete på statsregleringen är så splittrat och så oöverskådligt, att det måste vålla besvär och betydande olägenheter för statshushållningen. Det synes mig därför vara av den största vikt och betydelse, att man upptager detta problem, som är ett verkligen svårt problem, och ägnar detsamma en ingående granskning. Det är givetvis näppeligen möjligt för riksdagen att göra detta, utan om det skall ske, är det Kungl. Maj:t, som måste vidtaga de erforderliga åtgärderna.

Jag kan väl säga, att om vi i våra städer skulle gå till väga på ett sådant sätt, som staten använder sig av i detta avseende, skulle det anses alldeles omöjligt. I våra stadssamhäl- len ha vi dock ett enhetligt organ, drätselkammaren. Det kan ju hända, att en granskning efteråt äger rum i ett berednings- utskott, men i drätselkammaren ha vi dock ett enhetligt or- gan, där allt sammanlöper, ett finansiellt institut, som överblickar det hela och kan väga skälen för och emot. Det är denna enhetlighet uti behandlingen av vår statsreglering, som med absolut nödvändighet tvingar sig fram, icke minst i en kris-

Ang. inkomst-
och förmögen-
hetsskatten.
(Forts.)

Ang. inkomst-
och förmögen-
hetsskatten.
(Forts.)

tid sådan som den nuvarande, då olägenheterna härvidlag så skarpt falla i ögonen.

Huru denna sak skall ordnas, om här behövs ett grundlagsenligt organiserande, en budgetskommision med vissa grundlagsenligt fastställda skyldigheter och rättigheter, eller huru man eljest skulle förfara, är naturligtvis något, som först kan klargöras i och med en utredning. Men vad som bör sägas är, att det är fullständigt otillfredsställande, som det *nu* är.

Vidare skulle jag vilja säga, att riksdagens sätt att uppfatta statsregleringen på grund av tradition och vana och på grund av åtskilliga förhållanden, som sammanhånga med arbetssättet i övrigt inom riksdagen är rätt egendomligt. Vi ha mer eller mindre uppfattat statsregleringsarbetet såsom något formellt, som sker efteråt, då blott ett litet fåtal av ledamöterna äro närvarande i kamrarna. Vi äro väl vid detta sammanträde en 20, 25 stycken, som sitta och behandla denna ytterst viktiga fråga, vilken i själva verket är långt ifrån formell, utan har stor real innebörd. När bevillningsutskottets nu föreliggande betänkande skulle beslutas i utskottet, voro vi också där blott 10 stycken, således hälften av antalet ordinarie ledamöter. Inom utskottet beslöts med sex mot fyra, vilka sistnämnda ha reserverat sig. Det är således i själva verket dessa sex, som framlagt ett betänkande, som blir avgörande för hela denna betydelsefulla fråga.

Såsom av nämnda reservation framgår är det min mening, att man bör vidtaga extra åtgärder för att bringa särskild stadga åt 1915 års budget. Men vad visar sig i dag vara resultatet av det förfaringssätt, som riksdagen tillämpar vid budgetens fastställande, och vad blir följden av att riksdagen icke deltagar i detta ärendes behandling — ty det kan man väl säga, att ett verkligt aktivt deltagande från riksdagens sida icke äger rum, när bevillningsutskottet och kammaren är så fåtaligt samlad? Jo följden härav blir givetvis, att intet beslut fattas, som kan bli på allvar vägledande för kommande år, och det blir icke heller något beslut av den beskaffenhet, att man har någon förvisning om att landet realiter gagnas därmed. När man endast sitter 10 ledamöter i bevillningsutskottet, vill man icke framställa ett yrkande som kan medföra votering i kamrarna, då man kan befara att dessa icke äro arbetsföra. Man kan fråga sig varför bevillningsutskottet kommit till den slutsats, som man här finner i dess betänkande? Jag har anledning tro, att den tillkommit av det skäl att flera av utskottets ledamöter icke ansett det vara någon idé att komma med förslag om höjda skatter, då riksdagen icke vore samlad mera mangrant, än vad nu är fallet. Så har det också varit vid andra riksdagar. Den allmänna regeln har alltså blivit den, att man näppeligen vågar komma fram med de förslag till täckande av budgeten, som *rätteligen* borde komma fram, och detta på grund av det bristande deltagandet från riksdagsmännens sida i det ytterst betydelsefulla arbetet med uppgörandet av statsreglerin-

gen vid riksdagens slut. Antag nu, att det hade varit så — och jag får säga, att jag är tveksam om, huruvida det icke i själva verket förhåller sig på det sättet — att en majoritet inom utskottet hade funnit det vara önskvärt att vidtaga några skatteförhöjningar, att alltså majoriteten hade stått på denna sakligt starka ståndpunkt. När så utskottets betänkande hade kommit till kamrarna, hade dessa då varit i det obehagliga läget att, vare sig de velat eller ej, godkänna bevillningsutskottets förslag, ty att anställa någon votering eller någon stor debatt om en sådan fråga i den situation som är, vore föga angenämt. Nu har emellertid bevillningsutskottets majoritet gått den andra vägen, och av skäl, som i utlåtandet anförts, har den icke velat föreslå någon höjning av skatterna.

Ang. inkomst-
och förmögen-
hetskatten.
(Forts.)

Jag skall nu be att med endast några få ord få beröra dessa av utskottet anförda skäl.

Utskottet har icke kunnat undgå att till en början säga, att utskottet övervägt, huruvida icke åtskilliga inkomstitlar borde upptagas till lägre belopp än de av Kungl. Maj:t föreslagna. Därefter förklarar utskottet emellertid, att det ansett sig kunna föreslå nedsättning endast av den beräknade inkomsten av inkomst- och förmögenhetsskatten, emedan det icke finnes någon approximativ beräkning i fråga om övriga inkomstitlar. Då man läser mellan raderna å sid. 2 i utskottets betänkande blir man i själva verket ganska övertygad om, att det förutsättes rätt betydande minskningar uti inkomsterna. Men, säger utskottet, man kan icke approximativt beräkna dessa minskningar. Detta är det skäl, som man anför till stöd för att man icke vidtagit några särskilda åtgärder till täckande av uppkommande brist.

Vi reservanter ha likväl icke kunnat finna detta skäl vara tillräckligt vägande, då man ju kan vara förvissad om en betydande nedgång i statsinkomsterna, och därför ha vi i reservationen framställt vår syn på tingen. Det synes vara tämligen givet, att förutom nedgången i inkomst- och förmögenhetsskatten, vilken nedgång i själva verket här beräknats till 4 1/2 miljoner kronor, en nedgång även kommer att visa sig i fråga om åtskilliga andra inkomstposter, såsom arvsskatten, på grund av lägre deklARATIONER, tullmedlen o. s. v. Vad särskilt tullmedlen beträffar, så har icke någon minskning föreslagits i den beräknade inkomsten av desamma med hänsyn till kriget. Jag vill dock nämna att under augusti månad uppgick minskningen i tullinkomsterna, enligt vad jag såg uppgivas i en tidning, till ett par miljoner kronor, och givetvis kommer icke så mycket att inflyta genom tulluppbörden, som Kungl. Maj:t beräknat. Åtskilliga andra poster komma nog likaledes att förete nedgång, såsom järnvägsmedlen och flera av de övriga poster, som statsutskottets betänkande till lördagen kommer att beröra, vilka inkomster äro beroende av den allmänna omsättningen, som ju går ned i och med att krisen kommer närmare. Man kan förutsätta detta såsom något tämligen givet, synes det mig.

Ang. inkomst-
och förmögen-
hetsskatten.
(Forts.)

Men icke nog med detta, utan till de utgifter, som vi redan ha, skola även kostnaderna för de åtgärder, som Kungl. Maj:t vidtagit för upprätthållande av landets neutralitet, betalas under kommande år. Är icke detta ytterligare en motivering till att man nu bör tillse, att man får en sådan fyllnad och stadga i budgeten, att efterräkningarna sedan icke bli för stora? Härtill kommer också en annan omständighet, nämligen att de skattdragandes påkänningar av den nuvarande krisen — vad de stora breda lagren beträffar — komma att göra sig gällande om ett eller möjligen två år. Det känns icke så snabbt — det visa t. ex. de beräkningar, man har ifråga om konjunkturernas inverkan på olika samhällslager — det kännes icke omedelbart utan först senare. Då är det klokast att omedelbart upptaga skatten och sedan, när den tiden kommer, om det är möjligt, lätta på beskattningen, men icke lägga på skatt i samma ögonblick, som den kännes svårast för de skattdragande och därmed belasta dessa skattdragare så starkt, att deras förmåga att utgöra skatten i själva verket blir sämre, än den är.

När man ställer sig inför frågan att taga upp ökad skatt, så blir frågan: vad skall det bliva för skatt? Nu har första försvarsberedningen framlagt vissa förslag, som kunna vara att reflektera på, men mig synes det, att man här borde *inaugurera en praxis*, som i varje fall varit avsedd att tillämpas förr i världen, den praxis nämligen, att bevillningen av fast egendom och av inkomst skulle för stat och kommun vara en *regulator*, genom vilken man fick medel till det tillfälliga täckande av vissa poster i budgeten, som var erforderligt. Man har frångått detta under senare tiden, och nu synes inkomst- och förmögenhetsskatten bliva lika fix, som bevillningen varit på sin tid. I stället borde inkomst- och förmögenhetsskatten förlänas bevillningens forna karaktär av regulator, med vilken man kunnat vidtaga den täckning av budgeten, som blir erforderlig, då man icke tänker på lägga permanenta skatter av det ena eller andra slaget. Därför ha vi också pekat på inkomst- och förmögenhetsskatten såsom den, som borde höjas, på samma sätt som man inom våra kommuner, när det gäller att täcka budgeten, också gör ändringar av bevillningen.

Jag kan nu icke framställa något yrkande. Jag har icke formulerat någon lagtext, och orsaken är, att undertecknad och medreservanter äro fastlåsta på grund av situationen. Vi äro tvungna att godtaga vad bevillningsutskottets majoritet med sex röster mot fyra beslutat, och riksdagen är icke tillräckligt arbetsförför att kunna ingå på en behandling av denna betydelsefulla sak.

Med vad jag nämnt har jag, herr talman, endast velat ställa frågan så, att det en gång blir allvar av, att här för oss föreligger ett stort problem att lösa, nämligen huru vi skola kunna omlägga hela vår statsreglering på ett mera rationellt sätt, än som för närvarande är fallet.

Härpå yttrade:

Ang. inkomst-
och förmögen-
hetsskatten.

(Forts.)

Herr Lindman: Herr talman! Jag skall icke inlåta mig på de uttalanden, som herr Palmstierna hade i första delen av sitt anförande. Det ligger onekligen sanning i vad han där sade, men jag finner icke någon anledning att upptaga detta. Däremot vill jag yttra några ord med anledning av sista delen av hans anförande och den del av hans reservation, däri han talar om att enligt hans uppfattning inkomst- och förmögenhetsskatten borde ökas, och däri han uttalar, att denna inkomst- och förmögenhetsskatt borde givas karaktären av en regulator för täckandet av tillfälliga behov. Jag håller nämligen före, att detta resonemang kräver en gensaga, därför att jag icke tror, att man kan gå så tillväga.

Till en början ber jag få säga, att då herr Palmstierna sade, att i detta fall en ökning av inkomst- och förmögenhetsskatten bort ägarum, så synes det mig rätt egendomligt, att i samma stund, som riksdagen beslutat pålägga värnskatt till betydande belopp för kommande år, vilken skatt jag antar kommer att utgå med rätt stort belopp för år 1915, och på samma gång som riksdagen modifierat Kungl. Maj:ts förslag, i den mån det är möjligt att modifiera, så att skatten icke må kännas så tryckande år 1915, framställa herr Palmstierna och hans medreservanter ett yrkande, vilket skulle innebära, att vad man velat giva med den ena handen skulle tagas tillbaka med den andra genom en höjning av inkomst- och förmögenhetsskatten; det synes mig icke vara konsekvent handlat. När herr Palmstierna nu icke gjort något yrkande, så har jag endast velat anmärka detta.

Jag vill vidare beträffande frågan om inkomst- och förmögenhetsskatten såsom regulator anmärka, att när herr Palmstierna jämnställer den med den gamla bevillningen och säger, att sådan var bevillningen och sådan skall denna skatt vara, så bör man ej förbise, att bevillningen var en proportionell skatt, under det att inkomst- och förmögenhetsskatten är en progressiv skatt. Man kan således icke skära dessa skatter över en kam.

För övrigt vill jag säga, att herr Palmstiernas resonemang, som mynnade ut i önskemålet, att denna praxis skulle inaugureras för stat och kommun med hänsyn till täckandet av tillfälliga behov genom en höjning av inkomst- och förmögenhetsskatten, skulle enligt min uppfattning leda till mycket betydande svårigheter, i vissa fall rent av till orimligheter. Det belopp, varmed inkomst- och förmögenhetsskatten ingår till statsverket, är naturligtvis mycket beroende på vilka tider vi leva i, om vi leva i dåliga tider eller icke, och då nu industri, handel och näringar befinna sig i ett *ogynnsamt* läge, är det klart, att inkomst- och förmögenhetsskatten blir minskad. Att vid en sådan minskning taga ersättning genom att öka denna skatt synes mig vara ett alldeles oriktigt förfarande. Därigenom bleve ökningen procentuellt större då tiderna vore dåliga och skatten inflöte med högre belopp. Endast för att icke herr Palmstiernas yttrande skall stå oemotsagt från min sida i protokollet, har jag velat säga,

Ang. inkomst- och förmögenhetskatten. att förfarandet härvidlag icke bör ske så schablonmässigt, som han framhållit.

(Forts.)

Herr Hamrin: Herr talman! I likhet med den siste ärade talaren skall jag icke inlåta mig på en utläggning av den förste talarens anförande, utan endast be att i korthet få säga några ord med anledning av föreliggande betänkande.

När bevillningsutskottet gick att taga ställning till ifrågasvarande ärende, så var det uppenbart, att utskottet nogsammt beaktat, att den budget, som riksdagen förra året antog, naturligtvis hade stora luckor att uppvisa. Men det har väl knappast tillkommit bevillningsutskottet att vid detta års riksdag taga någon större hänsyn till detta förhållande, utan man har fastmera inriktat sig på att uppgöra inkomstberäkningen för kommande år. Med avseende härpå ha herrarna funnit av bevillningsutskottets betänkande, att ändring i stort sett endast vidtagits beträffande inkomsttiteln: inkomst- och förmögenhetsskatten där utskottet, som herr Palmstierna framhållit, föreslagit en nedsättning av 4,500,000 kronor. Därjämte ha vissa förändringar vidtagits, som icke direkt inverka på statsregleringen. Jag syftar härmed på de medel, som inflyta under titlarna »brännvinsförsäljningsmedlen» och »brännvinstillverkningskatten»; här har bevillningsutskottet beräknat lägre siffror, men detta inverkar icke på staten då de belopp, som skola avsättas till statsverkets fond av rusdryksmedel, minskas med motsvarande summa.

Med avseende på beräkningen för nästkommande år förutsatte herr Palmstierna, att dessa siffror icke kunna vara riktiga med hänsyn till nuvarande kris. Ja, det är uppenbart, att om den kommer att fortgå under löppet av nästa år eller större eller mindre del därav, så komma icke de olika beräkningar, som här gjorts, att hålla streck. Men man kan förutsätta, att krisen icke blir av så lång varaktighet, och då vågar jag göra det påståendet, att vad som beräknats av tullmedel och postmedel kommer att fullt ut motsvara de förhoppningar och förväntningar, som man haft i sikte. Då kan man förutsätta, att sedan lagren i vårt land äro tömda, stora behov komma att göra sig gällande, och att fyllandet av dessa behov skall täcka de belopp, som man härutinnan förväntar.

För övrigt synes mig det resonemang, som av reservanterna föres, stå i strid med vad som från det hållet vid föregående tillfällen blivit framfört, ty då har man gjort angrepp mot de stora summor, som blivit avsatta till statsverkets kassaförlagsfond, och därvid har man anført, att större skattebelopp direkt och indirekt uttagits, än som behovet krävde. Men skall man, som jag tillåtit mig förutsätta, kunna hysa den förhoppningen, att den pågående krisen icke skall sträcka sig över närmaste år, då skulle man genom en höjning av den ena eller andra inkomsttiteln faktiskt komma att taga ut mera, än som behovet krävde.

Då frågan var uppe i bevillningsutskottet — jag anser mig böra nämna detta — var man inne på frågan om en höjning av vissa

indirekta skatter och en höjning av inkomst- och förmögenhets-skatten, och det förslag, som här framlagts, utgör en kompromiss av de framlagda skilda ståndpunkterna, i det man velat undvika att nu fastslå, vilken väg man skulle gå för att fylla det behov, som eventuellt komme att uppstå.

Ang. inkomst-
och förmögen-
hetsskatten.
(Forts.)

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till bevillningsutskottets förslag.

Herr Palmstierna: Herr talman! Det gläder mig, att det är några av kammarens fåtaliga ledamöter, som velat delta i denna debatt, ty därigenom kommer större uppmärksamhet att fästas vid denna fråga, än som eljest kunnat ske genom mitt anförande, och det är detta, som jag avsett, för att vi verkligen senare må få tillfälle till en mera ingående prövning.

Bortsett från vem som har rätt om 1915 års budget, vill jag säga, att *en* sak böra vi kunna ena oss om, och det är, att man bör söka att på så klokt sätt som möjligt tillvarataga statens intressen, oavsett vilken sammansättning riksdagen har och vilken Kungl. Maj:t som regerar, och i vad jag först berörde föreligger ett rent *tekniskt* spörsmål, vars lösning bör vara till gagn för *alla* parter och för hela statsregleringen.

När det sedan gäller vissa detaljer för nästa år, som framförts av herrar Lindman och Hamrin rörande dess budget, så skall jag be att få säga några ord.

Herr Hamrin nämnde, att man tidigare uppträtt mot att skattemedel upptagits i sådan utsträckning att de överförts till kassafonden. Sådant bör naturligtvis icke ske. 1907 års riksdagsbeslut kom till för att hindra att det blir så stora accumulationer och därmed följande benägenhet att från ena året överföra medel till det andra. Givetvis har riksdagen i sin helhet också varit emot ett sådant förfarande. Men när man vet kassafondens läge för ögonblicket, och när man vet, vilken påfrestning, som finnes på grund av riksdagens beslut om de femtio miljonerna, så tycker jag, att man icke borde tala om kassafonden just nu. Säkert kommer det att behövas åtskilligt för att täcka densamma.

Så säger herr Hamrin, att krisen nog icke blir så langvarig och att importen sedan kan komma i gång. Man kan visserligen förutsätta, att krisen blir kortvarig, men sedan dröjer det en tid, innan importen kommer i gång och innan det ekonomiska livet fått den normala karaktär, som det haft tidigare.

Så några ord till herr Lindman med anledning av hans argumentering. Just därför att värnskatten kan framflyttas synes mig, att däri ligger ett ytterligare skäl till att man i år bort kunna gå med på någon omedelbar höjning av inkomst- och förmögenhetsskatten. När jag säger, att man bör använda denna skatt såsom *regulator* för *tillfälliga* behov, så menar jag därmed, att man givetvis bör vidtaga minskningar, där så är erforderligt. Så säger herr Lindman, att vi icke få glömma, att detta är en

Ang. inkomst-
och förmögen-
hetskatten.

(Forts.)

progressiv skatt. Ja, det är formellt riktigt, men varför blev den progressiv? Den blev progressiv därför, att den gamla bevilningen förutom andra olägenheter, som den hade, belastade icke den allmänna bärkraften så rättvist och jämnt, som den skulle. Från den utgångspunkt, som vi debattera i dag, har jag fördenskull rätt då jag säger, att denna skatt bör anses äga samma karaktär i statsbudgeten, som den gamla bevilningen hade. När man säger, att flera högre inkomsttagare skulle känna detta hårdare än andra, så innebär dock icke detta, att det skulle vara *oriktigt* att använda denna skatt som regulator. Den praxis, som jag framhållit, tror jag är lämplig att inaugurera, åtminstone tror jag det vara lämpligt att bringa den på tal.

Jag har, herr talman, icke mera att yttra, men jag hoppas, att den nuvarande finansministern skall taga dessa spörsmål i närmare beaktande vid det tekniska uppgörandet av budgeten.

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet V e n n e r s t e n: Herr talman! Jag hade verkligen icke tänkt att yttra mig i denna debatt, men då den siste ärade talaren vädjat till mig, så vill jag säga, att jag finner det spörsmål, som han bragt på tal, väl värt beaktande, ty det lär väl ingen förneka, att åtskilligt skulle kunna uträttas genom att göra sättet för genomförandet i riksdagen av den stora finansoperation, som regleringen av statens inkomster och utgifter är till föremål för en undersökning, och troligt är, att man därvid skulle komma underfund med att åtskilliga ändringar och förbättringar skulle kunna föreslås.

Jag vill begagna tillfället att säga, att jag tror nog, att det är lyckligt, att den ärade reservanten icke velat fullfölja sin avsikt att nu söka åstadkomma en ökning av inkomst- och förmögenhetsskatten, ty det lär icke kunna förbises, att det skulle under de förhållanden, som antagligen komma att råda nästa år, vara mycket vanskligt att samtidigt med att en stor del av värnskatten uttages, öka beloppet av inkomst- och förmögenhetsskatten. Det har varit tankegången, att man skulle, såvitt förhållandena göra det möjligt, undvika att låta dessa båda stora skatter, ökningen av inkomst- och förmögenhetsskatten och värnskatten, gå ut samtidigt. Och jag kan icke tro annat, än att också riksdagen anser det riktigt att nu låta de föreliggande inkomstberäkningarna stå och betrakta kassafonden såsom regulator. Jag tror, att detta kommer att visa sig som det lämpligaste sättet att nu gå tillväga, och jag behöver härvidlag endast hänvisa till vad herr Lindman yttrat.

Herr Branting: Herr talman, mina herrar! Då herr finansministern ytterligare hänvisade till vad herr Lindman yttrade, kan jag icke underlåta att fullfölja den tanke jag fick, då herr Lindman hade ordet: att det bör inläggas en gensaga mot hela det betraktelsesätt, som herr Lindman gav uttryck åt. Det synes mig, som om herr Lindman här starkt pointerat, att man nästan sist av allt borde,

ifall staten behöver ökade skatter, gå på höjning av inkomst- och förmögenhetsskatten.

Nu känna vi alla mycket väl, att de särskilda förhållanden, som värnsskatten kommer att vålla de närmaste åren, komma att medgiva, att denna inkomst- och förmögenhetsskatt står så att säga något i skymundan. Men herr Palmstierna har redan erinrat om att det kan tänkas uppskov med erläggandet, på grund av vilket man sålunda kunnat hava anledning att röra något på inkomst- och förmögenhetsskatten tidigare, än vad annars skulle vara fallet.

Dessutom ber jag att få erinra om, att här har icke nu eller någonsin varit fråga om att göra inkomst- och förmögenhetsskatten, såsom den för närvarande är lagd, till regulator i en större utsträckning. Första försvarsberedningen på sin tid ifrågasatte endast, att man skulle kunna, utan att gå in på en omläggning av denna skatt, höja den med omkring 10 procent eller något sådant. Det är sålunda en ganska begränsad mariginal man där tänkt sig. För att denna skatt skall kunna bli en verklig regulator måste man förutsätta en omläggning av densamma, så att bärkraften träffas rättvisare, än vad fallet är enligt de nuvarande bestämmelserna.

Men när man nu sålunda varnar — det är dit, jag vill komma — så mycket för att gå på den väg, som innebäres av en ökning av inkomst- och förmögenhetsskatten, inger man lätt den förutsättningen, att man måste gå andra vägar. Det blir då icke denna skatt, som man först vill anlita, utan det blir sådana skatter, som mera breda ut sig över hela samhället, d. v. s. man får i någon mån tillbaka, att det tyngsta blir lagt på de minst bärkraftiga. Det är en tendens, som man måste se upp med, så att den icke får spridas.

Blir det här i landet ett verkligt framträdande behov att skaffa nya inkomstkällor, som i detta ögonblick kanske icke fullt klart kunna beräknas och som vi därför kunna något skjuta ifrån oss för tillfället, så vill jag dock redan nu hava sagt, att det skulle vara synnerligen olämpligt, om man icke i första hand tänkte på just den *progressiva* skattens ytterligare höjning. Ty den är dock genom sin läggning mera än i allmänhet de andra skatteinkomsterna ägnad att träffa den större bärkraften.

Herr Hamrin: Herr talman, mina herrar! För att undanröja en möjligen uppkommen risk, att mina ord skulle tolkas så, att vi från det politiska håll jag företräder i bevillningsutskottet skulle vara mot en höjning av inkomst- och förmögenhetsskatten, ber jag att få nämna, att något sådant motstånd icke rests inom bevillningsutskottet från vårt håll. Vi ha tvärtom varit ense med reservanterna därom, att man i första rummet bör se till, huruvida icke de luckor i budgeten, som kunna komma att uppstå, borde, måste uttagas just genom en höjning av inkomst- och förmögenhetsskatten.

Herr Staaff: Herr talman, mina herrar! Jag skall icke så mycket gå in på frågan i dess helhet, men jag skall be att få uttala min tvekan, för att icke säga förundran, över det in-

Ang. inkomst-
och förmögen-
hetsskatten.
(Forts.)

Ang. inkomst-
och förmögen-
hetskatten.
(Forts.)

lägg, som herr finansministern gjorde, så tillvida, som han framhöll, att kassaförlagsfonden borde vara den verkliga regulatorn, och ur den synpunkten syntes rikta en anmärkning mot den tanke, den förste talaren hade framställt. Såvitt jag förstår, ligger uti denna herr finansministerns antydan en omkastning av den ursprungliga meningen med kassaförlagsfonden. Meningen med fonden har ju varit, att den skulle vara en regulator för gjorda beräkningar, som sedan befunnits icke slå in, så att om en statsbrist i den beräknade budgeten uppkomme, man skulle ha något att taga från; men det är en helt annan sak, att betrakta fonden så tillvida som en regulator, att man redan vid beräkningarnas uppgörande skall tänka, att det gör detsamma om beräkningarna äro bättre eller sämre, om de slå in eller icke, ty vi ha alltid kassaförlagsfonden. Om man skulle utgå från sådan synpunkt, så skulle det väl i själva verket vara detsamma som att komma tillbaka till den gamla ordningen, vilken man betraktat som fullständigt oriktig, nämligen att vid budgetens uppgörande tillita de förut hopsparade medlen.

Jag har velat anföra detta, då jag tror, att det är synnerligen betydelsefullt, att vi alltjämt försöka hålla uppe den ursprungliga meningen med denna fond, och jag kan icke annat än beklaga, att denna mening från sådant håll, som här skett, i viss mån synes kunna bli misstolkad.

Vad beträffar frågan om inkomst- och förmögenhetskattens ökning och dess betraktande såsom regulator, skall jag icke i det fallet för närvarande gå något djupare in på saken, än att jag vill säga, att jag tror, att däruti ligger en tanke, som man icke kan utan vidare avvisa, ty en regulator behöva vi, och någon annan är det svårt att se. Jag har mer än en gång för min del uttalat, att när det skall gälla täckandet av de mycket stegrade kostnaderna för försvarsväsendet, man måste göra detta på det viset, att den verkliga bärkraften ytterligare anlitas, och jag tror sålunda, att det är bäst, att man i tid bereder sig på att nog betydligt större anspråk måste komma att ställas på sådan beskattning, som verkligen belastar denna större bärkraft. Nu anför man ofta däremot, att detta är så ytterligt farligt, därför att det skulle komma att drabba landets nödvändiga kapitalbildning. Härtill vill jag anmärka, att den invändningen icke kan få vara avgörande, men att den bör leda till att de, som väsentligen bli drabbade av en sådan beskattning, göra klart för sig, att de måste i viss mån omlägga sina privata budgeter. Ifall man uppdelar en privatbudget av någon storlek, en sådan, i vilken kapitalbildning ingår, i tre huvudkategorier av utgifter, nämligen de rent privata utgifterna, de utgifter, som göras för filantropiska ändamål, och de utgifter, som göras för att spara upp kapital, så vill det nästan förefalla, som om man utan vidare skulle, då man talar om dessa saker, anse, att den kategori, som avser de privata utgifterna, skall vara orubblig, och att det är beträffande de båda andra,

som det kan ske rubbningar. Det är detta, som är en så ytterligt oriktig åskådning, som man på allt sätt bör bekämpa, och beträffande bekämpandet av densamma bör man erhålla en god hjälp av herr Lindman och åtskilliga av hans kamrater, som just vid denna riksdag väckt en motion, däri det bland annat pekats på lyxen och framhålles, att man bör på allt sätt inskränka lyxen.

*Ang. inkomst-
och förmögen-
hetsskatten.
(Forts.)*

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet **V e n n e r s t e n**: Herr talman, mina herrar! Jag finner redan av herr Brantings yttrande, att jag i någon mån måtte ha blivit missförstådd. När jag talar om kassafonden som regulator, avser jag naturligtvis att denna dess funktion bör träda i tillämpning vid fall sådana som det här föreliggande. Det yrkande, som den ärade reservanten hade tänkt framställa, var, att man skulle tillgripa en höjning av inkomst- och förmögenhetsskatten såsom en tillfällig åtgärd, förmodar jag. Emellertid är det just detta, som jag vänder mig mot, att man skulle nu anlita den utvägen att öka inkomst- och förmögenhetsskatten, då vi samtidigt hade en så stark påkänning som värnskatten framför oss. Ingen av oss är blind för att en höjning av den förra skatten, förr eller senare måste tillgripas, och det kan mycket väl hända, som jag tillät mig säga under tobaksdebatten, att omständigheterna tvinga oss att tidigare, än hittills varit förutsatt, gå till en sådan förhöjning. Men den tillfälliga regulator som kan komma att under stundande oberäknliga förhållanden behövas, tycker jag, man borde låta kassafonden vara.

Det förefaller mig sålunda, att man icke alls i vad jag sagt kan finna den uppfattningen, som exempelvis herr Branting tycks hava funnit, nämligen att jag därmed skulle hava sagt: om vi icke vilja tillgripa höjning av inkomst- och förmögenhetsskatten, måste vi anlita indirekta skatter. Jag ber att på det bestämdaste få betona, att i mitt anförande ingalunda givits uttryck åt en sådan tankegång.

Herr **L i n d m a n**: Herr talman, mina herrar! Jag ber om ursäkt för att jag ånyo tager till orda, men det är ett yttrande av en talare på Stockholmsbanken, som uppkallat mig till att säga ett par ord till i denna fråga.

Då herr Staaff talar om att man i en privatbudget skulle draga in på det, som kan anses vara lyx, och öka på det, som skall avsättas till kapitaliseringen, med ett ord, att man skall vara sparsam, så vill jag säga, att jag fullständigt delar den uppfattningen med honom. Men att taga just detta exempel, att tala om allenast privatbudgeten, när man talar om inkomst- och förmögenhetsskatten, det visar den felsyn, som efter min uppfattning herr Staaff och hans meningsfränder ha just på denna sak. När de tala om inkomst- och förmögenhetsskatten, betrakta de saken så, att här är det fråga om att beskatta rika personer, som ha inkomst av räntor eller av någon stor lön, personer, som leva i överflöd, som kunna draga in på sina utgifter och spara, och därigenom blir det icke någon kapitalminsk-

Ing. inkomst-
och förmögen-
hetsskatten.

(Forts.)

ning, utan det kan uppstå en kapitalbesparing; men de glömma, när de sålunda tala om dessa privata budgeter, att inkomst- och förmögenhetsskatten drabbar en stor del av hela det folk, som arbetar i näringslivet, drabbar handel och industri och andra näringsgrenar. Dessa personer ha sannerligen icke alla gånger några stora privatbudgeter, som herr Staaff talar om, att röra sig med. Mången gång är det för en industriidkare eller näringsidkare över huvud taget ytterligt svårt att kunna få budgeten att gå ihop, mången gång kan det hända, att den ej går ihop, men när det sker, drabbar denna inkomst- och förmögenhetsskatt på ett mycket betungande sätt den inkomst och den förmögenhet, han har av sin verksamhet. När det sålunda går ihop, följer icke därav, att dessa näringsidkare kunna betungas hur mycket som helst utan att näringen därav tager skada, men det är det, som herr Staaff och hans meningsfränder icke kunna se.

Herr Palmstierna: Herr talman! Bara ett par ord!

Jag vill först göra en kort replik till herr Lindman med anledning av hans sista anförande. Jag vill säga, att man får icke isolera inkomst- och förmögenhetsskatten. Taga vi hela skatteväsendet i betraktande, står spørsmålet så, att på de breda lagren lägges dels inkomst- och förmögenhetsskatt och dels, och det väsentligen, indirekta skatter. I första försvarsberedningen har framlagts siffror över hur belastningen är i detta land, och målet för alla skattereformer är, att skatterna skola avpassas efter den ekonomiska bärkraften i landet. Jag tror icke, att herr Lindman skall förmå riksdagen och svenska folket att frånträda vandrigen fram mot det målet, så klokt och väl, som man kan förelägga det, så klart och rättvist, som det är uppställt.

Jag begärde egentligen ordet med anledning av herr finansministerns uttalanden. Jag fick icke någon ökad klarhet om hans ståndpunkt genom det sista anförandet. Saken är den, att när vi delegerade från bevillningsutskottet och statsutskottet sutto tillsammans, det var självklart, att spørsmålet om kassafonden också kom fram, precis på samma sätt som herr finansministern nu fört fram det. I varje fall fick jag då det intrycket, att det var ingen, som ville reflektera alls på den tanke herr finansministern här gjort gällande, att kassafonden skulle användas på sådant sätt, som han föreslagit, och detta på fullt reala skäl, dels på grund av kassafondens tillstånd och dels på grund av att kassafonden icke, såsom herr Staaff anförde, bör användas för sådana ändamål.

Vi hade en gång i världen före 1907 s. k. reserverade medel, som en skicklig finansminister använde på helt annat sätt för att täcka hålen i budgeten. Men då kommo vi fram till att hela systemet blev så att säga flytande. Det är detta vi vilja komma ifrån och i stället basera varje årsbudget på årets inflytande inkomster. Vad vi vilja komma till är: att kristallisera ut detta på det sätt som ger en god och sund statshushållning. Efter denna tankelinje åstadkoms vid 1911 års riksdag, att inkomsterna

skola beräknas med hänsyn till vad som inflyter under året och icke på annat sätt, och följaktligen gjordes en omläggning under åren 1912 och 1913.

*Ang. inkomst-
och förmögen-
hetsskatten.*

(Forts.)

Därför tror jag, att herr finansministern med sin tankegång verkligen går tillbaka till någonting, som vi lyckligen arbetet oss ifrån, och jag anser, att vi böra göra allt för att bortarbeta de kvarlämningar av en äldre åskådning som finnes och i stället renodla varje årsbudget till att uteslutande taga hänsyn till vad som under året verkligen utgör inkomst och vad som skall utbetalas i form av utgifter. I annat fall blir det icke den fasthet och den styrka i vår statshushållning, som är absolut nödvändig.

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet Vernersten: Herr talman! Ja, det är nog riktigt, men vi kunna icke dölja för oss i alla fall, att under vissa förhållanden kassafonden måste tillgripas. Det är blott det jag velat säga: vi få icke vara så ängsliga för att under så svåra förhållanden som de nu rådande, då vi icke ytterligare kunna taga inkomst- och förmögenhetsskatten i anspråk, i någon mån lita till den källa till reglering, som står oss till buds. Det anser jag icke vara någon återgång till en tidigare ståndpunkt. Ingen kan livligare än jag behärta behovet av att få så sanningsenliga budgeter som möjligt.

Herr Staa f f: Herr talman! Jag vill först säga, att det var angenämt att höra den sista förklaringen från statsrådsbänken, som gör att man åtminstone icke behöver frukta, att hela uppgiften med kassaförlagsfonden efter försvarsministerns mening skulle böra omkastas.

Beträffande herr Lindmans yttrande vill jag säga, att jag icke precis kan tillerkänna den ärade talaren något avgörande omdöme om vad jag och mina meningsfränder möjligtvis kunna inse eller icke inse. Han yttrade med mycken säkerhet, att jag och mina meningsfränder icke alls inse, att det kan vara betungande för handel, industri och andra näringar om ökning av den progressiva skatten komme till stånd. Det inser jag ofantligt väl, jag inser, att denna ökning kan bli betungande för många närings- och industriadkare och många, många andra, men i ett skatteväsen måste man se på de stora kategorierna, och man måste för att åstadkomma en möjligast allmän rättvisa, se till, vilka klasser det är, som ha den större bärkraften i stort sett och vilka det är som ha den mindre. Efter den principen vägar jag allttjämt påstå, att det likväl är en uppgift för vårt skatteväsende att utveckla den progressiva inkomst- och förmögenhetsskatten. Därvid vill jag gärna sätillvida giva herr Lindman rätt, — om det möjligen låg i hans anförande — att jag tror, att man vid denna utveckling kan behöva företaga en ganska betydlig specialisering, så att man allt säkrare träffar dem, som verkligen kunna bära mera.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölls.

Andra kammarens protokoll vid senare riksdagen 1914. Nr 94. 2

Punkterna 2:o)—12:o).

Vad utskottet hemställt bifölls.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 3,11 e. m. för att åter sammanträda kl. 8 e. m., då enligt utfärdat anslag detta plenum komme att fortsättas.

In fidem
Per Cronvall.